

1. SZÁMÚ KERESZTÉNY BÖLCSELETI TANSZÉK

Tanszékvezető professzor: Dr. Vincze Krisztián

AZ I. CIKLUS KURZUSAI:

FILOZÓFIA I. LOGIKA HXXF100001AX, C félév

A tematika tételesen a tanítási hetek tükrében:

- 1) A logika fogalma, történeti áttekintése. A fogalmak elemzése (extenzió, intenzió, egy- és többértelműség, analógia, metafora).
- 2) Univerzália-vita, universale metaphysicum és universale logicum. - Formális logikai törvények.
- 3) A suppositio fogalma és felosztása. A fogalmak összeegyeztethetősége és össze-nem-egyeztethetősége – A definíciók válfajai, lehetséges meghatározásmódok.
- 4) Az ítéletek felosztása. Immanuel Kant ítéletfelosztása. - Az ítéletek közötti viszonyok.
- 5) A következtetés. A szillogizmus részei, alakzatai és szabályai. Induktív, deduktív, analóg és reduktív következtetések.
- 6) Az ésszerű beszélgetés tulajdonságai. A csúsztatások formái. - Premisszák és konklúziók tulajdonságai: több konklúzió egy érvelésben, ki nem mondott premisszák és konklúziók.
- 7) A deduktív érvényesség: hipotetikus, diszjunktív, univerzális szillogizmusok. Feltételes érvelések, logikai analógiák. – Érvelési hibák.
- 8) Szimbolikus logika. A negáció, a kijelentések formalizálása, összetett kijelentések képzése. - Igazságtáblázatok L. Wittgenstein nyomán.
- 9-10) Logikai műveletek átalakítása. Változók és kvantorok. Egzisztenciális és univerzális kvantifikációk.
- 11-12) Nyelvfilozófiai, szemiotikai kitekintés: Platón, Arisztotelész, Boethius, W. Humboldt, J. Austin, C. S. Peirce az emberi beszédről. Wittgenstein logikai atomizmusa és nyelvjáték elmélete.

IRODALOM:

VINCZE KRISZTIÁN: Logika-Óravázlatok, Belső használatú jegyzet.

SANGUINETTI, J. J. - LARREY P.: Manuale di logica filosofica, Lateran University Press, 2015.

BENEDEK S. – LICK J.: Logikai alapismeretek, Budapest.

MADARÁSZ T. – PÓLOS L. – RUZSA I.: A logika elemei, Osiris, 2006.

WITTGENSTEIN, L.: Logikai-filozófiai értekezés, Budapest, 1989.

FILOZÓFIA II. KRITIKA (ISMERETELMÉLET)

HXXF1O0002AX, D félév

A tematika tételesen a tanítási hetek tükrében:

1. BEVEZETÉS – AZ ISMERETELMÉLET TÁRGYA, PROBLEMATIKÁJA
2. AZ EMPIRIZMUS ÉS A RACIONALIZMUS FOGALMA
3. MI AZ IGAZSÁG? – IGAZSÁG-FOGALMAK ÉS IGAZSÁG-ELMÉLETEK I.
4. MI AZ IGAZSÁG? – IGAZSÁG-FOGALMAK ÉS IGAZSÁG-ELMÉLETEK II.
5. AQUINÓI SZENT TAMÁS ISMERETELMÉLETE
6. IMMANUEL KANT: A TISZTA ÉSZ KRITIKÁJA
7. EDMUND HUSSERL FENOMENOLÓGIÁJA
8. A HERMENEUTIKA FOGALMA, TUDOMÁNYA I.
9. A HERMENEUTIKA FOGALMA, TUDOMÁNYA II.
10. AZ EMBERI SZEMÉLY MÉLTÓSÁGA ÉS MEGISMERHETŐSÉGE
11. TUDOMÁNY ÉS MEGISMERÉS
12. MEGISMERÉS ÉS TRANSZCENDENTÁLIS TAPASZTALAT

IRODALOM:

VINCZE KRISZTIÁN: Ismeretelmélet - Óravázlatok, Belső használatú jegyzet.

AQUINÓI SZ. T., *Summa Theologiae, De veritate* részei

OLAY CS. – ULLMANN T.: Kontinentális filozófia a XX. században, L'Harmattan, 2011.

PANNENBERG, W.: Teológia és filozófia, A két tudomány viszonya és közös története, L'Harmattan, 2009.

PATSCH F., Globalizáció, vallásteológia, kölcsönösség. A filozófiai hermeneutika mai útjai (I.), Jézus Társasága Magyarországi Rendtartománya, Budapest, 2014.

POLKINGHORNE, J.: Egyetlen világunk, Kalligram, 2008.

WEISSMAHR, B: Bevezetés az ismeretelméletbe, Teológiai Kiskönyvtár, 1978.

SZALAY M. – SÁRKÁNY P. (szerk): Mi a fenomenológia? Budapest, 2009.

FILOZÓFIA III. ONTOLÓGIA (METAFIZIKA)

HXXF100003AX, A félév

A tematika a tanítási hetek tükrében:

- 1) A dinamikus és a statikus létfelfogás különbsége
- 2) Platón és Arisztotelész – A dolgok metafizikája
- 3) A fizikai tárgyak és tulajdonságaik a kortárs diszkussziók fényében
- 4) Aquinói Szent Tamás a dolgok metafizikájáról;
- 5) Az idő a metafizikában
- 6) Platón, Arisztotelész istene(i) – A zsidó-keresztény istenfogalom
- 7) A létezők esetlegessége, létük miértje, általános tulajdonságaik
- 8) Test-lélek elméletek I. – fogalmi megközelítés, szubsztancia monizmusok
- 9) Test-lélek elméletek II. – szubsztancia dualizmusok
- 10) Test-lélek elméletek III. – Aquinói Szent Tamás az emberi test-lélek kompozitumról
- 11) Metafizika Weissmahr Béla nyomán
- 12) A metafizika története

IRODALOM:

VINCZE KRISZTIÁN: Metafizika-Óravázlatok, Belső használatú jegyzet.

GILSON, É., A középkori filozófia szelleme, Kairosz 2000.

GILSON, É., Isten és a filozófia, Kairosz 2004.

WEISSMAHR B.: Ontológia, Budapest, 1999.

STUMP, E.: Forms and bodies: the soul, in STUMP, E., Aquinas, Routledge, 2003, 191-216.

STUMP, E.: Goodness, in STUMP, E., Aquinas, Routledge, 2003, 61-91.

STUMP, E.: Metaphysics: a Theory of Things, in STUMP, E., Aquinas, Routledge, 2003, 35-60.

STUMP, E.: Resurrection and the separated soul, in The Oxford Handbook of Aquinas, (DAVIES, B. – STUMP, E.), 458-466.

TÓZSÉR J.: Metafizika, Budapest, 2009.

FILOZÓFIA IV. KOZMOLÓGIA

HXXF1O0004AX, B félév

A tematika a tanítási hetek tükrében:

- 1) A kozmológiai antropológia fogalma
- 2) A megismerésben jelentkező anyagi lét I.
- 3) A megismerésben jelentkező anyagi lét II.
- 4) Az élő anyagi létre reflektáló ember I.
- 5) Az élő anyagi létre reflektáló ember II.
- 6) Az állati létrendre reflektáló ember I.
- 7) Az állati létrendre reflektáló ember II.
- 8) Az önmagára reflektáló ember I.
- 9) Az önmagára reflektáló ember II.
- 10) A kozmosz egészére reflektáló ember I.
- 11) A kozmosz egészére reflektáló ember II.
- 12) Evolúció és kereszténység

IRODALOM:

TURAY A.: Az ember és a kozmosz, Agapé, 1999.

BAGYINSZKI P. Á. – MÉSZÁROS L. – SZEILER ZS.: Antropogenezis: Az ember biológiai, szellemi, valamint vallási dimenzióinak megjelenése, http://acta-pinteriana.hu/archivum/acta-pinteriana-5_bagyinszki-meszáros-szeiler.pdf

BAGYINSZKI P. Á. – MÉSZÁROS L. – SZEILER ZS.: Kozmogenezis: Szaktudományos és vallási szempontok a világegyetem eredetével összefüggésben, http://acta-pinteriana.hu/archivum/acta-pinteriana-3_bagyinszki_et_al.pdf

BODA L.: Programozott evolúció és teremtés, L'Harmattan, 2009.

CHARDIN P. T.: Az emberi jelenség, Gondolat, 1973.

FERRIS T.: A világmindenség. Mai kozmológiai elméletek, Budapest, 2001.

FEYNMAN R. P.: Hat könnyed előadás. A fizika alapjainak magyarázata, Budapest, 2000.

FILOZÓFIA V. THEODICEA

HXXF1O0005AX, B félév

A tematika a tanítási hetek tükrében:

- 1) A teodícea fogalma, kiindulópontja, feladata és határai; az Istenről való beszéd természete
- 2) Canterbury Sz. Anzelm „ontológiai” istenérve
- 3) Szent Tamás öt útjának felvezetése (ST, I, q 2, a 2); A mozgásból vett istenérv
- 4) Szent Tamás II: A létesítő okok sorából vett istenérv; A létezők esetlegességéből vett istenérv
- 5) Szent Tamás III: A tökéletességi fokozatokból vett istenérv; A célirányosságból vett istenérv
- 6) Az emberi szellem dinamizmusából vett istenérv
- 7) Az erkölcsi kötelezettségből kiinduló istenérv
- 8) Leibniz teodiceája I.
- 9) Leibniz teodiceája II.
- 10) Ateizmus válfajok Bernhard Welte felosztásában I.
- 11) Ateizmus válfajok Bernhard Welte felosztásában II.
- 12) „Új ateizmus” és teodícea

IRODALOM:

TURAY ALFRÉD: Istent kereső filozófusok, I. rész, Budapest, 1990.

ÉTIENNE G.: A középkori filozófia szelleme, Kairosz, 2000.

FINANCE, J. de, Conoscenza dell'essere. Trattato di ontologia. PUG 1998.

FISCHER N.: A filozófusok istenkeresése, Agape, 2001.

RAHNER K.: A hit alapjai, Agape, 1998.

VINCZE K.: Antropológiai és vallásfilozófiai megfontolások: Bernhard Welte keresztény filozófiája, SZIT, 2020.

AZ ÚJ ATEIZMUS ÉS AZ ÚJ VALLÁSOSSÁG KORA

HXXF100022AX, A, C félév

IRODALOM:

Bullivant Stephen, Ruse Michael (ed.) The Oxford Handbook of Atheism, Oxford University Press, 2015.

Görföl Tibor, Posztszekuláris társadalom? A kereszténység nyilvános jelenlétének megítélése Jürgen Habermasnál, in Sapientiana 2014/1, 33-50.

Habermas, Jürgen, A metafizikai gondolkodás motívumai, in (Lyotard – Habermas – Rorty Hrsg) A posztmodern állapot, Századvég, Budapest, 1993, 179-212.

Langenfeld, A. - Lerch M. (Hg): Theologische Anthropologie, Ferdinand Schöningh, 2018. McGrath, A., Az ateizmus alkonya, Szent István Budapest 2008.

Polkinghorne, John, A tudomány és a teológia kölcsönhatásai – Egyetlen világunk, Kalligram Pozsony 2008.

Puskás Attila, A szekularizáció jelenségének jogosultsága és korlátai a vallási érzés újraéledése korában D. Bonhoeffer és J. B. Metz teológiája alapján, Disszertáció, PPKE-HTK, 2005.

Taylor, Charles, A secular Age, Cambridge – London, 2007.

Tomka M, A vallás a modern világban, A szekularizáció értelmezése a szociológiában, Párbeszéd (Dialógus) Alapítvány, Budapest, 2011.

Válóczy J., A megosztott Logosz – Posztmodern gondolkodás és a kereszténység újrafogalmazásának kísérletei a teológiában, SZIT 2013.

Vattimo, G., Das Zeitalter der Interpretation, in Die Zukunft der Religion (Rorty R. – Vattimo G.), Frankfurt am Main 2006, 49-63.

Vincze K.: Antropológiai és vallásfilozófiai megfontolások. Bernhard Welte keresztény filozófiája, SZIT, Budapest, 2020.

SÚLYPONTOK A TEOLÓGIAI ANTROPOLÓGIÁBAN

HXXF100023AX, B, D félév

IRODALOM:

CLÉMENT, O., *Kérdések az emberről*, Budapest 2004.

FARRUGIA, M., *Antropologia Teologica*, PUG, 1999.

GILSON, É.: *A középkori filozófia szelleme*, Paulus Hungarus – Kairosz, 2000, (9-14. fejezet)

KRUPPA T., Paul Evdokimov antropológiája, in „*Keleti teológusok és nyugati interpretációjuk a XX. századból II.*” c. konferencia anyaga, Nyíregyháza 2011, 67-87.

VÁRNAI J. (szerk.): *A keleti teológia a házasságról, a családról*, Vigilia 2013.

A II. CIKLUS KURZUSAI:

A TEODICEA MÓDSZERE ÉS LEHETŐSÉGEI A MODERN KORBAN

HXXF1D0004AX, I. specializációs irány, A félév

IRODALOM:

Ammicht-Quinn, R., *Von Lissabon bis Auschwitz: zum Paradigmenwechsel in der Theodizeefrage*, Freiburg im Breisgau 1992.

Baum, W., *Gott nach Auschwitz, Reflexionen zum Theodizeenproblem im Anschluss an Hans Jonas*, Ferdinand Schöningh, Paderborn – München – Wien – Zürich, Paderborner Theologische Studien (Band 38) 2004.

Böhnke, M., Von scheinbaren Lösungen zu existentiellen Fragen, Zur verantworteten Rede von Gott angesichts des Leids, in Böhnke, M., Neuhaus, G., Schambeck, M., Schwienhorst-Schönberger, L., Stögbauer, E., Södin, T., *Leid erfahren – Sinn suchen, Das Problem der Theodizee*, Herder 2007. 69 – 105.

Kim, Y. S., *Theodizee als Problem der Philosophie und Theologie, Zur Frage nach dem Leiden und dem Bösen im Blick auf den allmächtigen und guten Gott*, LIT Verlag 2002.

Kolakowszki, L., *Falls es keinen Gott gibt* (Religion – If there is no God..., übersetzt von F. Griese), München 1982.

Leibniz, G. W., *Metafizikai értekezés*, in G. W. Leibniz válogatott filozófiai írásai, Európa könyvkiadó, Budapest 1986, 7-56.

Leibniz, G. W., *Monadológia*, in G. W. Leibniz válogatott filozófiai írásai, Európa könyvkiadó, Budapest 1986, 305-326.

Schmal D., *Természettörvény és gondviselés. Egy filozófiai és teológiai kérdés a korai felvilágosodásban*, L'Harmattan, Budapest, 2006.

Stinglhammer, H., *Die beste aller Welten? Kann man angesichts von Katastrophen noch an einen guten Schöpfer glauben? – Fundamentaltheologische Erkundungen* – Passau, 2015.

Vincze K., Miért van a rossz, ha van Isten?: A teodiceai válaszstratégiák apóriáiból Krisztus felé tekintve, in *Teológia* 49, 111-122.

AQUINÓI SZT. TAMÁS KRISZTOLÓGIAI ÍRÁSAI

HXXF1D0006AX, II. specializációs irány, B félév

IRODALOM:

Backes, I., *Die Christologie des hl. Thomas v Aquin und die griechischen Kirchenväter*, Paderborn 1931.

Bolberitz P. – Gál F., *Aquinói Szent Tamás filozófiája és teológiája*, 1987.

Bauerschmidt, Frederick Christian, *Thomas Aquinas, Faith, Reason, and Following*

Christ (Christian Theology in Context), Oxford University Press 2013

Davies, B., *Thomas Aquinas's Summa Theologiae. A Guide and Commentary*, Oxford University Press, 2014.

Stump, E., *Aquinas*, Routledge 2003.

The Metaphysics of the Incarnation 407-426

Atonement 427-454

Torrell, J-P., OP, *Aquinói Szent Tamás élete és műve*, Budapest 2007.

www.aquinasonline.com

Summa theologiae, Summa contra gentiles, Compendium
theologiae, De unione Verbi incarnati

KÜLÖNELŐADÁSOK IRODALOMJEGYZÉKKEL:

FILOZÓFIAI KRISZTOLÓGIA

HXXF1O0008AX

IRODALOM:

Bauerschmidt, F. C., *Thomas Aquinas, Faith, Reason, and Following Christ* (Christian Theology in Context), Oxford University Press 2013.

Blowers, M. Paul, *Maximus The Confessor. Jesus Christ and the Transfiguration of the World*, Christian Theology in Context, Oxford University Press 2015.

Bortolotti, L., „Cristo come uomo nelle Lezioni Sulla Filosofia della Religione di G. W. F. Hegel”, in *Studia Patavina* 50 (2003), 225-237.

Hegel, G. W. F., *Vallásfilozófiai előadások*, Atlantisz, Bp. 2000

Kierkegaard, S., *A keresztény hit iskolája*, Atlantisz, 1998

Tilliette, Xavier, *Philosophische Christologie. Eine Einführung*, Freiburg 1998.

Tollefsen, T., Torstein, Christocentric Cosmology, in *The Oxford Handbook of Maximus the Confessor*, (edited by Allen, Pauline – Neil, Bronwen), Oxford University Press, 2015, 307-321.

Torrell, J-P., OP, *Aquinói Szent Tamás élete és műve*, Budapest 2007.

Vető, M., *Simone Weil vallásos metafizikája*, La métaphysique religieuse de Simone Weil, Paris, Vrin 1971, ford. Bende József, L'Harmattan, 2005.

Vincze K., A szenvedés realitása és méltósága Simone Weil filozófiájában, in *Vigilia* 79, 589-597.

Vitiello, V., „Il cristianesimo filosofico di Hegel”, in *Filosofia e teologia* 27.3 2007, 613-629

Weischedel, W., *Der Gott der Philosophen, Grundlegung einer Philosophischen Theologie im Zeitalter des Nihilismus*, Darmstadt 1983.

BERNHARD WELTE VALLÁSFILOZÓFIÁJA

HXXF1O0021AX

IRODALOM:

Vincze K.: Antropológiai és vallásfilozófiai megfontolások. Bernhard Welte keresztény filozófiája, SZIT, Budapest, 2020.

Bernhard W.: Mit jelent hinni? Vallásfilozófiai megfontolások, L'Harmattan, 2013.